

Kogemuslugu

Kuidas Elisa valmistub toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduseks

Viljar Vahter
Saale Truu

Tööplaan

Ligipääsetavus Elisa arendusprotsessis

Rollid ja vastutusala

R-teostaja, A-vastutaja, C-nõustaja, I-informeeritav

- Mis on ligipääsetavus
- Kuidas meile kohaldub?
- Mis on skoop?

ROLLID

Tiimijuht	Disainer	Front-end arendaja			Äri Tellija	Analüütik	Arendustiim	QA Testija	Arendustiimi juht	Jurist	Ettevõtte arhitekt	Süsteemi administraator	Valdkonna juht	Turundus
-----------	----------	--------------------	--	--	-------------	-----------	-------------	------------	-------------------	--------	--------------------	-------------------------	----------------	----------

Tegevus või ülesanne	Staatus	UX Team	Arendusprotsessi osapooled	Muud osapooled
----------------------	---------	---------	----------------------------	----------------

Audit

WCAG 2.1 nõuete kogumine	valmis
Eesti ligipääsetavuse seadusandlusega tutv	valmis
Skoobi kokkuleppimine auditeeritavatest te	valmis
Seadmed ja operatsioonisüsteemid	valmis
Auditeeritavate teenuste prioritiseerimine	valmis
Auditi pakkumuskutse koostamine	valmis
Hankepartneri valimine	valmis
Ajakava kokkuleppimine auditeerijaga	valmis
Juhiste koostamine auditeerijale	valmis
Ligipääsud keskkondadesse	valmis
Raporti vastuvõtmine/analüüs	töös
Jätkutegevuste kokkuleppimine järgmisteks	ootel

Tugitehnoloogiate kasutamine

Vajaduste välja selgitamine	töös
Rollid kes ekraanilugerit kasutama hakkava	töös
Ekraanilugeri kaardistus	töös
Ekraanilugeri valik/litsentsi ostmise	töös
Ekraanilugeri seadistamine/katsetamine	ootel
Ekraanilugeri koolitus, majasisese kompete	töös
Automaatsetide võimaluste kaardistus	töös

Teadlikkuse tõstmine

Koolitusmaterjalide loomine sh väärtuspaki	valmis
Ligipääsetavuse esitlus äri poolele	valmis
Ligipääsetavuse esitlus turundusele	valmis
Ligipääsetavuse esitlus arendajatele	valmis
Ligipääsetavuse esitlus e-kanalile	valmis
Ligipääsetavuse esitlus analüütikutele	valmis

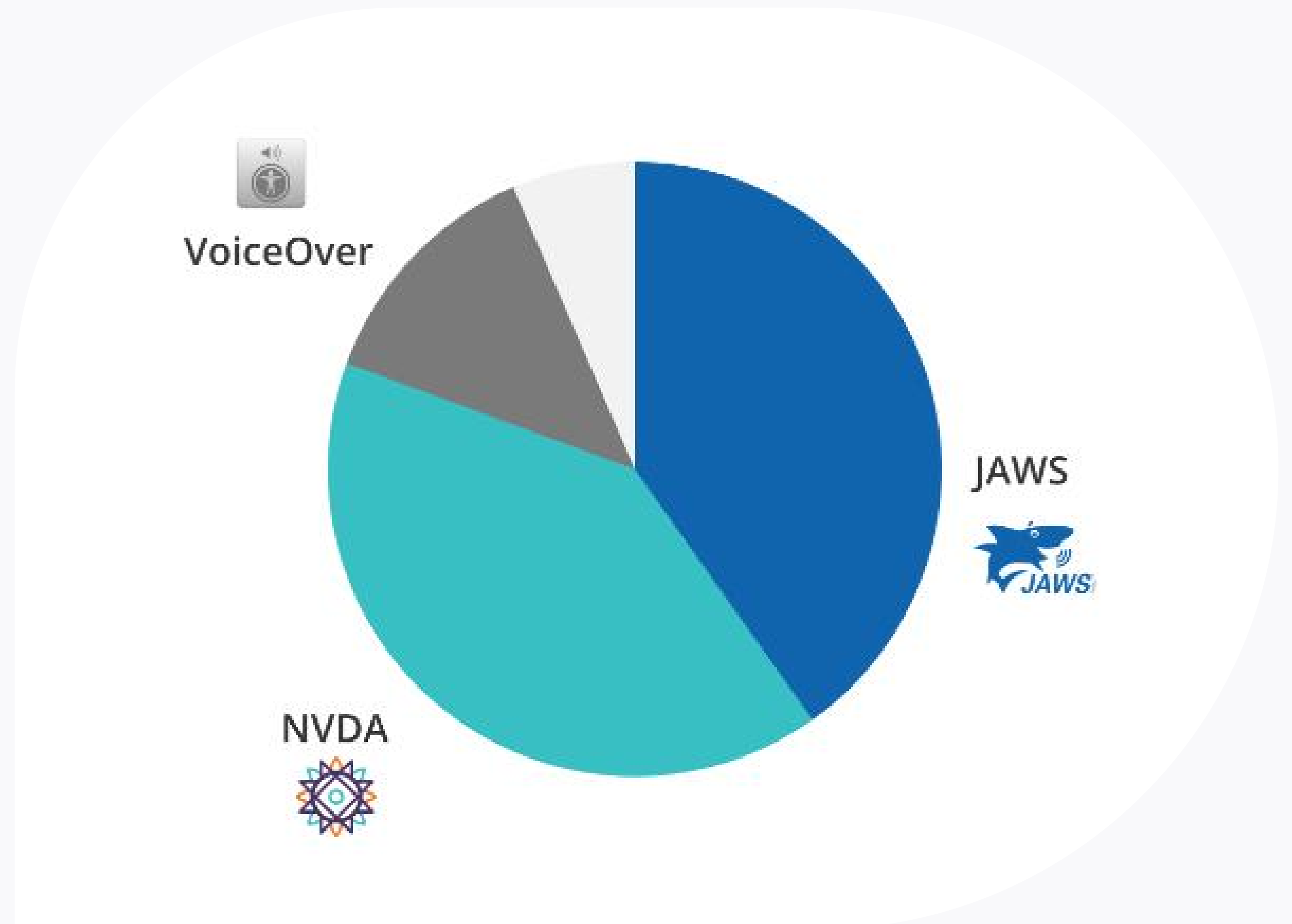
Hetke olukord

- Korraldasime hanke
- Lasime auditeerida erinevaid teenuseid
- Alustasime põhiteenustest ja põhifunktsionaalsustest
- Auditeid tegime järk-järgult

Testimisvõimekuse loomine

- JAWSi litsents
- Soovisime eraldi masinat mis jooksutaks JAWSi, võtaks mitu kasutajat korraga vastu

Populaarseimad ekraanilugerid desktopis

<https://www.freedomscientific.com>

Call Today! 1(800) 444-4443 (tel:+18004444443)

JAWS Hotkeys

Web Browsing Keystrokes

General Keystrokes

Description	Keystroke
Go Back a Page	ALT+LEFT ARROW or BACKSPACE
Forward a Page	ALT+RIGHT ARROW
Address Bar	INSERT+A
Link	TAB
Link	SHIFT+TAB
Names	ENTER
Links	INSERT+F9
Headings	INSERT+F7
at Level	INSERT+F6
TML Features	1 through 6
and Next and Previous	INSERT+F3
ustom Label	F3 and SHIFT+F3
and-Drop	CTRL+INSERT+TAB
Region Text Filter	WINDOWS Key+CTRL+EQUALS
ple Web Wizard	WINDOWS Key+CTRL+DASH
Toggle Smart Navigation	INSERT+SPACEBAR followed by X INSERT+X

Elisa Disainisüsteem

Total components: 151

Komponentide ligipääsetavuse staatuse ülevaade

Disainisüsteem

Markeerime
disainisüsteemis
komponendi
ligipääsetavuse staatust
ja arendajale olulist infot

Header Nav

✓ Accessible

Examples

Details

Accessibility

What to consider

Header nav is used mainly to create visual cohesion between header nav elements (E.g. `eds-header-nav-menu` or `eds-header-user`).

Refer to header nav child component pages for more information.

Properties

Property	What it does	Why?	When to use
<code>textAriaLabelCloseDrawer</code>	Adds a descriptive label for the drawer navigation close button.	Screen reader presentation	Use if default value is unsuitable (translations)
<code>textAriaLabelDrawer</code>	Adds a descriptive label for the drawer navigation.	Screen reader presentation	Use if default value is unsuitable (translations)

Features

Keyboard

- Elements that are included in the page **tab** order:
 - `eds-header-nav-sector-link`
 - `eds-header-nav-icon-button`
 - `eds-header-nav-icon-button`
 - `eds-header-user`
 - `eds-logo`
 - `eds-header-nav-menu-item`
 - `eds-header-nav-submenu-item`.
- Skip links are visible when they are focused.

Majasisenene teadlikkuse tõstmine

- Turundus
- Analüütikud ja tooteomanikud
- Arendajad, testijad, arhitektid
- E-kanal
- Tootejuhid

Turundus

Alternatiivne tekst

Edukriteerium 1.1.1: Mitte-tekstiline sisu

Kirjeldab pildi/joonise/ikooni/muu graafikaga edasi antud informatsiooni või teavet, kui see graafika on oluline info ja teabe kättesaamiseks.

Informatiivne pilt, peab olema tekstiline alternatiiv.

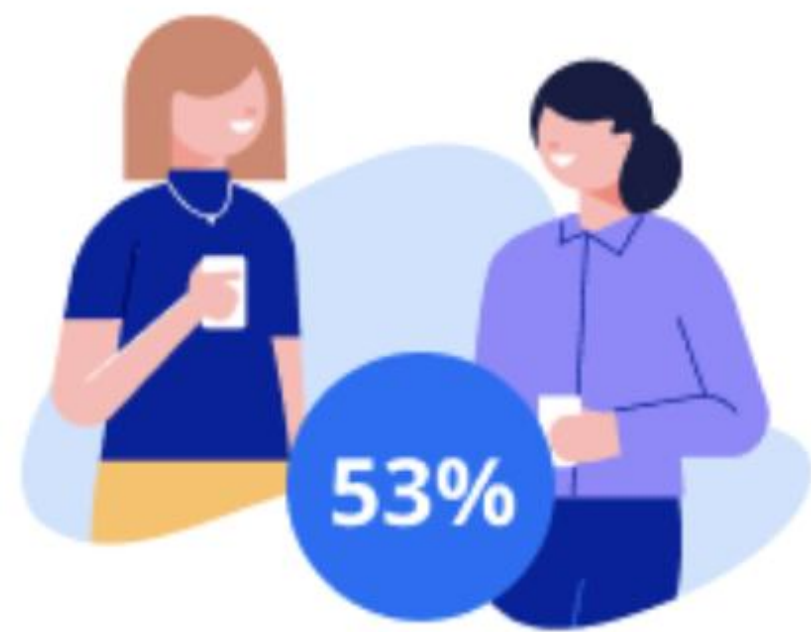
VS

Dekoratiivne pilt, ei vaja tekstilist alternatiivi.

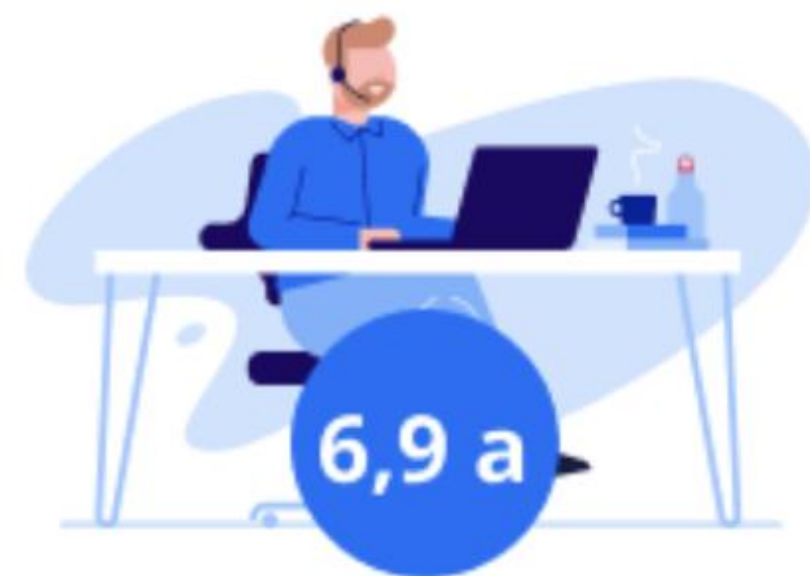

M
Vä
Ku
kõr
sis
sol
vaj
lap
Rä
ko

Turundus

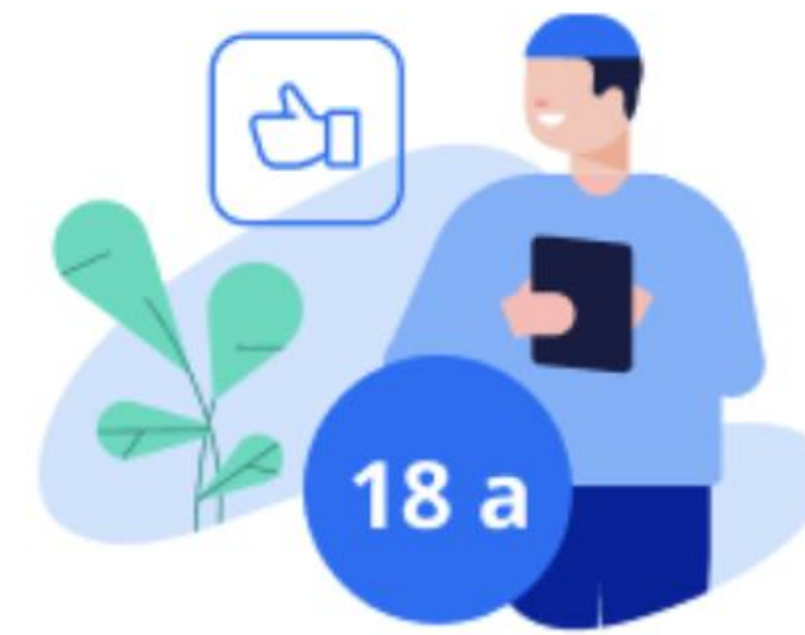
Töötajatest on naised

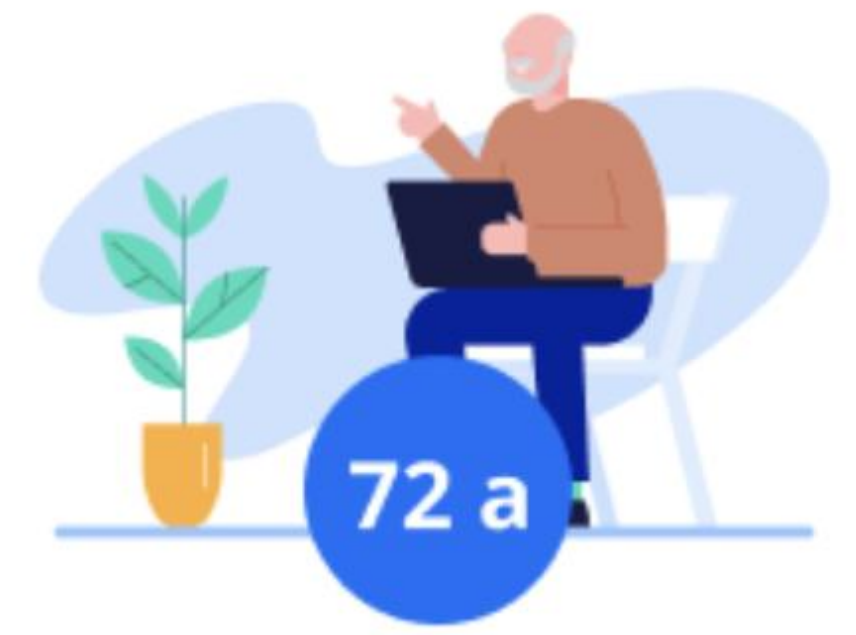
Keskmine tööstaaž

Pikim tööstaaž

Noorim töötaja

Vanim töötaja

Turundus

Piltide tekstiline alternatiiv

Edukriteerium 1.1.1: Mitte-tekstiline sisu

Alternatiivne tekst peab olema võimalikult selge, konkreetne ja andma edasi infot, mida pilt/illustratsioon/infograafika endast kujutab.

Mida pilt tahab kommunikeerida?

alt="53% Elisa töötajatest on naised."

Arendajad

Olekuteated

Kas olekuteated, nt veateated, loetakse kohe ette, ilma et peaks ekraanilugeriga nende peale liikuma? ([WCAG 4.1.3](#))

Puhtalt informatiivne

Maksed

Järgmine makse: **28.01.2022**

! Teenustega seotud krediit/deebetkaart on aegunud.

☰ Seotud pangakaart xxxx xxxx xxxx 3425 >
Kehtib kuni 01/21

Kohene oluline tagasiside

Kasutajaroll: **omanik**

! Andmete täitmisel tekkis vigu. Vead on märgitud vigaste vormiväljade juurde.

Põhiandmed

informationOnly

information-
only

Sets alert aria role to null in case you don't want
to alert screen reader.

boolean

false

false

Äri

Miks olla ligipääsetav?

Protsess

Äri

Tellimus

elisa

Turundus

- Nõuded sisuloomele

Analüüs

- Nõuded
- Arendustellimuse teostamise checklist

UX/UI/Front

- Disainisüsteem
- Loogika ja mõistetavus

Arendus

- Kasutab Disainisüsteemi
- Testimine

Tellimus

EPIC E-06070

Details History Dashboard Ideas Scorecard Visualize

Links 0 Attachments 0

DESCRIPTION

ÄRITELLIMUS

Äripoole tellija:

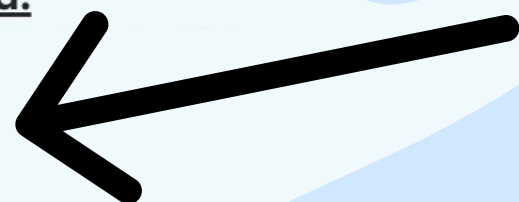
Tellijapoolne sisend:

Lisainfo ja eesmärgid:

Tulu:

Edukuse määrad:

Peab vastama
ligipääsetavuse nõuetele

Arendustellimuse checklist

MEEDIA	Kas arenduse käigus tekib juurde uusi kliendi vaates nähtavaid pilte ?	Jah				
			Kas pildid on kasutajale vajalikud lehelt info tarbimiseks?			
				Jah	Kas turunduselt on tellitud piltide alt-tekstid (neile, kes pilte ei näe/tugitehnoloogia kasutajad)?	UX, analüütik
				Ei	Ei ole vajalik alt-tekste. Tuleb koodis pilt peita.	UX, analüütik
	Kas arenduse käigus tekib juurde uut ikonograafiat kliendi vaates?	Jah				0
			Kas ikoonid on kasutajale vajalikud lehelt info tarbimiseks?			
				Jah	Kas ikoonidele on antud/tellitud alt-tekstid?	UX, analüütik
				Ei	Ei ole vajalik alt-tekste. Tuleb koodis ikoon peita.	
	Kas arenduse käigus tekib juurde uut videomeediat kliendi vaates?					
		Jah	Kas video on vajalik kättesaamaks infot, mida muul juhul lehte tarbides ei saa?			
				Jah	Kas turunduselt on tellitud teksti kirjeldus tähtsast visuaalsest sisust, mida ei saa kätte video audiost?	Analüütik
					Kas on olemas sünkroniseeritud subtiitrid?	Analüütik
					Kas on olemas automaatsel mängiva (5 sek ja pikem) video pausi ja peatamise võimalus?	UX
			Kas video välgub(flash) rohkem kui 3 korda sekundis, välkuv element ei ole võrdlemis väike või välgud ei ole			

Millest alustasime?

Mobiilse interneti kasutus

Tavanumbrid

Darja Kõre 56818837 Nutipakett	Jasper Põllumäe- Elisa.Test öü 56507642 Nutipakett	dvd dsddsd 56805901 Kõnepakett	Jasper Põllumäe- Elisa.Test öü 58425974 Kõnepakett	Jasper Põllumäe- Elisa.Test öü 56689138 Internetiteenus	Dmitri Zg Tehnikute SIM 56150133 Internetite
---	---	---	---	--	---

Paketisisene tarbimine

Siin näed oma jooksva kuu tarbimist. Eelmiste kuude interneti tarbimist saad vaadata oma seadmest. Juhendi selleks leiad meie [abikeskuse lehelt](#).

Lõpmatult Ulmet 5G

01.09.2023 - 30.09.2023

[Vaata paketti](#)

Põhja- ja Baltimaades [Lisainfo](#)

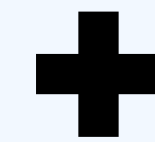
0 MB / Piiramat

Interneti lisamär

Kui pakett sisaldub nett sa
sisalda netimah

Auditi sisend

Axe Devtools

Test URL Re-run scan

<https://www.elisa.ee/itb/mobile-internet-usage>

TOTAL ISSUES

13

AUTOMATIC ISSUES	13
GUIDED ISSUES	0
Best Practice	6
Critical	1
Serious	8
Moderate	1
Minor	3

Best Practices: **ON** WCAG 2.1 AA

Issues: Total Issues 13

Elements must meet minimum color contrast ratio thresholds 1

Lõpetuseks

- Ligipääsetavus ei pruugi sõltuda ainult sinu ettevõttest. Nõuete tagamist tuleb nõuda ka partneritelt.
- Üks asi on auditeerida olemasolevaid lahendusi aga sama oluline on, et kõik uus, mis luuakse arvestaks ligipääsetavusega (sh dokumendid).

Lõpetuseks

- Üks inimene ei ole võimeline mõtlema iga valdkonna spetsiifikale.
- Iga spetsialist, tiim, osakond, valdkond peavad aru saama oma vastutusest ligipääsetavuse tagamisel.
- Ligipääsetavus ei ole midagi, mida teed hoogtööna ära ja on valmis.

